

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра клінічної медицини

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

Соціальна медицина

(назва дисципліни)

підготовки

магістра

_____ (назва освітнього рівня)

спеціальності

227 фізична терапія, ерготерапія

_____ (шифр і назва спеціальності)

освітньої програми **фізична терапія**

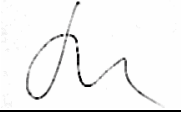
_____ (назва освітньо-професійної освітньо-наукової/освітньо-творчої програм)

Силабус навчальної дисципліни «Соціальна медицина» підготовки “магістра”, галузі знань- 22- охорона здоров'я, спеціальності — 227 — фізична терапія, ерготерапія, за освітньою програмою - фізична терапія

Розробник: Гайдучик Петро Данилович, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри клінічної медицини.

Силабус навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри **клінічної медицини**

протокол № 2 від 07.10.2020 р.

Завідувач кафедри: (Галей М.М.)

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Шифр і назва галузі знань: <i>22 Охорона здоров'я</i>	Вибіркова дисципліна
	Спеціальність: <i>227 Фізична терапія, ерготерапія</i>	
Кількість годин/кредитів 120/4	Освітня програма: <i>«Фізична терапія, ерготерапія»</i>	Рік навчання: 6
		Семестр: 11
		Лекції: 10 год.
		Практичні (семінари): 18 год.
ІНДЗ: €	Освітній ступінь: <i>Магістр</i>	Самостійна робота: 86 год.
		Консультації: 6 год.
		Форма контролю: <i>залік</i>
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач: Гайдучик Петро Данилович кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри клінічної медицини, Haiduchyk.Petro@vnu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій і відпрацювань, [Office 365 \(Teams\)](#)

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації та відпрацювання проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри фізичної терапії та

ерготерапії.

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу.

Дисципліна «Соціальна медицина» включає в себе інформацію щодо змісту і значення науки соціальна медицина, стану здоров'я та відтворення населення, медичної статистики та використання її методів та інструментів в соціальній медицині, організації надання медичної допомоги населенню в нашій країні. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: предмет та метод методичної статистики, організація надання медичної допомоги населенню в Україні, стан здоров'я населення та показники, що його характеризують.

2. Пререквізити (попередні курси, на яких базується вивчення дисципліни):

Для успішного навчання та опанування ключових компетентностей з дисципліни «Соціальна медицина» необхідна наявність базових знань з дисциплін медичного профілю, оскільки навчальний зміст дисципліни містить матеріал із нормальної анатомії, біології, гістології, фармакології, загальної хімії в обсязі, необхідному для розуміння та засвоєння термінів згаданих дисциплін.

Постреквізити (дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни): Основи медико-соціальної реабілітації; Преформовані фізичні чинники; Механотерапія; Основи ерготерапії та функціональне тренування; Навчальна та клінічні виробничі практики.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основною метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна медицина» є оволодіння необхідними знаннями, навичками і набуттям компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки показників здоров'я населення, організації, ресурсного забезпечення та діяльності системи охорони здоров'я.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Соціальна медицина» є: засвоєння закономірностей і особливостей формування популяційного здоров'я; засвоєння принципів розробки заходів задля збереження і зміцнення здоров'я населення та окремих його контингентів; засвоєння теоретичних основ та правових засад системи охорони здоров'я, її функцій та стратегічних напрямів розвитку; формування знань з питання експертизи втрати працездатності, її видів, порядку організації та дій медичних

працівників щодо конкретних ситуацій експертизи втрати працездатності; засвоєння принципів розробки управлінських рішень, спрямованих на вдосконалення діяльності закладів охорони здоров'я; опанування основ економічного аналізу діяльності медичного закладу;

4. Результати навчання.

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 04. Здатність працювати в команді ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства. ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області.

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я. СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії. СК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з застосуваннями преформованих фізичних чинників у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

ПР 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Лабор.	Самост. роб.	Конс.

Змістовий модуль 1. Соціальна медицина та особливості охорони здоров'я в різних країнах						
Тема 1. Система охорони здоров'я(ОЗ) – мета, завдання, принципи організації.	24	2	2	16	4	ДС, ДБ, Т,Р / 4
Тема 2. Державна система охорони здоров'я. Організація охорони здоров'я Великобританії.	22	2	4	16		ДС, ДБ, Т,Р / 6
Тема 3. Страхова система охорони здоров'я: централізована (Франція), децентралізована(Німеччина), змішана (Японія)	22	2	4	16		ДС, ДБ, Т,Р / 6
Тема 4. Ринкова або приватна система охорони здоров'я. Організація охорони здоров'я США.	22	2	4	16		ДС, ДБ, Т,Р / 4
Разом за модулем 1.	90	8	14	64	4	20
Змістовий модуль 2. Система охорони здоров'я в Україні						
Тема 5. Система охорони здоров'я в Україні – вчора, сьогодні, завтра.	30	2	4	22	2	ДС,Р / 16
Разом за модулем 2	30	2	4	22	2	16
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота № 1						30
Модульна контрольна робота № 2						30
ІНДЗ						4
Всього годин	120	10	18	86	6	100

6. Завдання для самостійного опрацювання:

1. Система охорони здоров'я країн СНД.
2. Сімейна медицина та її значення в системі ООЗ
3. Організація експертизи тимчасової та стійкої втрати працездатності.

4. Провідні групи чинників, які впливають на здоров'я населення: рівень і спосіб життя людей, стан навколишнього середовища, біологічні фактори, доступність і якість медичної допомоги.

5. Здоров'я населення як умовне статистичне поняття.

6. Надання медичної допомоги спеціалізованим групам населення.
Диспансеризація

7. Тенденції та особливості окремих видів захворюваності та травматизму в різних регіонах та країнах світу.

8. Фармацевтичне забезпечення роботи системи ОЗ.

9. Організація стоматологічної служби в системі ОЗ.

10. Поняття про медичне страхування, його мета та зміст. Особливості медичного страхування в окремих країнах та перспективи впровадження страхової медицини в Україні.

IV. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час практичних занять, самостійної роботи, використовуючи сучасні навчальні, науково-методичні напрацювання, розробити індивідуальну програму реабілітації із застосуванням засобів фізичної терапії та ерготерапії, враховуючи етап реабілітації.

Форми виконання: доповідь, створення презентацій, складання блок-схем, таблиць.

V. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна оцінка за курс складається як сума оцінок за кожен з двох модулів: поточне тестування (практичні заняття, самостійна робота); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS.

Модуль I передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного і практичного матеріалу змістовного модуля, виконання лабораторних робіт безпосередньо на заняттях. Загальна кількість тем цього модуля становить 4 і передбачає проведення 12 лабораторних занять.

Модуль II передбачає перевірку якості засвоєння теоретичного матеріалу змістовного модуля, виконання лабораторних робіт безпосередньо на заняттях.

Загальна кількість тем цього модуля становить 1 і передбачає проведення 6 лабораторних занять.

ІНДЗ оцінюється максимальною кількістю балів - 4.

4 бали отримує студент, який розкрив тему роботи, яка має самостійний і творчий характер. Тема повністю розкрита використовував основну і додаткову літературу. Обсяг відповідає нормі (15 – 20 слайдів). Під час презентації студент орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми. Матеріал подано логічно і своєчасно. 3 балів отримує студент, який розкрив тему самостійної роботи за всіма пунктами плану, використав більшість рекомендованої літератури. Матеріал подано логічно. Обсяг відповідає встановленій нормі. Під час захисту студент вільно володіє і орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. Матеріал поданий не своєчасно. 2 балів виставляється студенту, який тему роботи розкрив фрагментарно, не повністю (висвітлено не всі пункти плану, матеріал подано стисло). Використано недостатню кількість літературних джерел. Матеріал побудовано не логічно. 1 балів отримує студент, який розкрив незначну частину матеріалу (декілька пунктів плану), використав недостатню кількість літературних джерел. Відсутня логіка подачі матеріалу, а також порушена цілісність системи знань. 0,5 балів – студент роботу написав формально, стисло, не своєчасно. 0 – студент роботу не підготував.

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **40**.

Модульний контроль передбачає перевірку підсумкових знань і вмінь студентів шляхом написання модульних контрольних робіт. Оцінка з виставляється за виконання студентом 2 контрольних робіт (по кожному із змістових модулів), які передбачають перевірку теоретичних знань. Контрольні роботи оцінюються за 30-бальною шкалою. **Критерії оцінювання модульного / підсумкового тесту:** оцінка **“відмінно”** відповідає 27-30 балам, ставиться за відмінне написання підсумкової / модульної контрольної роботи; оцінка **“добре”** відповідає 22-26 балам, ставиться за хороше написання підсумкової / модульної контрольної роботи; оцінка **“задовільно”** відповідає 18-21 балам, ставиться за задовільне написання підсумкової / модульної контрольної роботи;

оцінка “незадовільно” відповідає 1-17 балам, ставиться за незадовільне написання підсумкової / модульної контрольної роботи.

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин, відповідно до [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)

У разі недотриманням студентом засад академічної доброчинності - сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими керуються учасники освітнього процесу під час навчання, викладання і провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень, оцінювання роботи не буде відбуватись (!). Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття. **Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти** передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом процесу здобування освіти. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівництвом Університету.

VI. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

Методи та засоби діагностики успішності навчання: практичні заняття, індивідуальна науково-дослідна робота, самостійні роботи, контрольні роботи, тестові завдання, опитування, залік.

Перелік питань до заліку

1. Визначати соціальну медицину та організацію охорони здоров'я - наука, яка вивчає закономірності громадського здоров'я та систему його охорони.
2. Дати характеристику розвитку та становленню соціальної медицини як науки, значенню робіт видатних вчених, представників соціально-медичного напрямку в медицині.
3. Розкрити поняття про системний аналіз, статистичні, демографічні, історичні, експериментальні, епідеміологічні, економічні, соціологічні методи, методи експертних оцінок, моделювання, прогнозування.
4. Розкрити значення соціальної медицини для формування охорони здоров'я.
5. Охарактеризувати стратегії охорони здоров'я.
6. Мати уявлення про цільові підходи до визначення поняття «здоров'я»: загальнофілософський, індивідуальний теоретичний, індивідуальний практичний, популяційний.
7. Визначати здоров'я населення як умовне статистичне поняття.
8. Визначати показники здоров'я населення: демографічні (народжуваність, смертність, середня очікувана тривалість життя); фізичного розвитку; захворюваності; інвалідності.
9. Охарактеризувати провідні групи чинників, які впливають на здоров'я населення: рівень і спосіб життя людей, стан навколишнього середовища, біологічні фактори, доступність і якість медичної допомоги.
10. Обґрунтувати залежність здоров'я населення від рівня життя: внутрішнього валового продукту (ВВП), індексу розвитку людського потенціалу (ІРЛП).
11. Мати уявлення про особливості здоров'я різних віково-статевих, професійних груп населення.
12. Мати уявлення про поняття про пов'язану зі здоров'ям якість життя, що дозволяє досягти фізичного, психічного, соціального благополуччя та самореалізації.

13. Визначати промоцію здоров'я, як профілактичний напрямок діяльності системи охорони здоров'я. Міжнародні програми щодо забезпечення профілактичної діяльності системи охорони здоров'я.

14. Володіти особливостями демографічних показників у різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні. Демографія як наука. Джерела інформації про чисельність, склад і рух населення.

15. Дати характеристику динаміці чисельності та складу населення в різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні.

16. Діагностувати статевий та віковий склад населення. Природний рух населення. Народжуваність, показники народжуваності. Фактори, що впливають на народжуваність. Сучасні тенденції та регіональні особливості народжуваності в Україні та світі.

17. Мати уявлення про загальну смертність, її провідні причини в різних регіонах, окремих країнах і в Україні. Статевовікові та територіальні особливості показників смертності.

18. Визначати смертність немовлят (малюкова смертність). Значення показника для оцінки стану здоров'я населення, рівня соціально-економічного благополуччя та розвитку суспільства загалом. Провідні причини смертності немовлят. Середня очікувана тривалість життя, визначення поняття. Методика визначення показника, його динаміка в різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні.

19. Вміти вивчати захворюваність за даними звертань по медичну допомогу. Вивчення загальної захворюваності: одиниця спостереження, облікові документи, правила їх заповнення. Методика визначення показників первинної захворюваності та поширеності захворювань, їх оцінка. Динаміка показників загальної захворюваності, регіональні особливості.

20. Розкрити особливості обліку інфекційної і госпіталізованої захворюваності; захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання та з тимчасовою втратою працездатності.

21. Вказати облікові документи, правила їх заповнення.

22. Розкрити методику визначення показників вказаних видів захворюваності, їх оцінка. Динаміка та регіональні особливості показників окремих видів захворюваності населення.

23. Розкрити методику розрахунку та аналіз показників інвалідності. Інвалідність -важливий показник здоров'я населення. Порушення функцій організму, що призводять до інвалідності. Групи інвалідності. Причини

інвалідності. Охарактеризувати класи хвороб, що зумовлюють основні причини інвалідизації населення. Показники інвалідності: загальна інвалідність (контингенти інвалідів), первинна інвалідність (інвалідизація). Структура причин загальної та первинної інвалідності. Травматизм, як причина інвалідності дитячого та дорослого населення. Інвалідність серед дитячого та дорослого населення. Регіональні особливості та динаміка показників інвалідності.

24. Визначати медичні показники здоров'я населення. Основні джерела інформації при вивченні здоров'я населення. Характеристика фізичного розвитку як показника здоров'я населення.

25. Визначати поняття «фізичний розвиток», його генетична та соціальна обумовленість. Біологічний розвиток та морфофункціональний розвиток. Методи оцінки фізичного розвитку. Регіональні особливості та динаміка показників фізичного розвитку. Акселерація.

26. Визначати критерії та групи здоров'я. Комплексна оцінка індивідуального здоров'я. Оцінка якості життя. Комплексна оцінка здоров'я населення.

27. Визначати інтегральні показники комплексної оцінки стану здоров'я населення.

28. Розкрити методичні підходи до вивчення чинників, які визначають рівні здоров'я населення та його окремих контингентів.

29. Вказати особливості вивчення впливу чинників: соціальноекономічних, соціальнобіологічних, екологічних і природно-кліматичних, медикоорганізаційних.

30. Мати уявлення про застосування методів біостатистики (похідні та середні величини, метод стандартизації, кореляційно-регресійний аналіз, параметрична та непараметрична оцінка вірогідності результатів досліджень, бальна, рейтингова оцінка).

31. Розкрити класифікацію факторів ризику, які впливають на здоров'я.

32. Охарактеризувати види, форми та методи санітарної просвіти. Профілактичний напрямок діяльності системи охорони здоров'я. Визначення понять «промоція здоров'я», «здоровий спосіб життя», «санітарна просвіта», «профілактика».

33. Профілактика, як механізм збереження здоров'я населення, види профілактики. Профілактичні програми і стратегії профілактики захворювань.

Значення формування здорового способу життя для збереження та зміцнення здоров'я населення.

34. Вказати провідні чинники способу життя, які впливають на стан здоров'я населення. Напрямки формування здорового способу життя. Заклади охорони здоров'я, відомства та служби, які беруть участь у формуванні здорового способу життя.

35. Завдання та зміст роботи центрів здоров'я, їх взаємодія з іншими закладами охорони здоров'я. Методи та засоби медико-гігієнічного навчання та виховання населення, їх особливості в різних закладах охорони здоров'я.

36. Охарактеризуйте розробку профілактичних стратегій щодо зменшення негативного впливу захворюваності та травматизму на стан здоров'я населення.

37. Розкрити принципи розробки анкет для вивчення чинників, що впливають на стан здоров'я населення. Складання плану лекцій.

VII. ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ШКАЛИ ECTS НА НАЦІОНАЛЬНУ ШКАЛУ

Переведення оцінки шкали ECTS на національну шкалу здійснюється за:

Шкалою оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	Добре
67-74	Задовільно
60-66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я /Під заг. ред. Ю.В.Вороненка, В.Ф.Москаленка. Тернопіль: "Укрмедкнига", 2000. 680 с.
2. Голяченко О.М. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я. Київ: ВСВ«Медицина», 2011. 208 с.
3. Громадське здоров'я : національний підручник / В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчій, Т. С. Грузєва [та ін.]; ред.: В. Ф. Москаленко; МОЗ України; Нац. мед. ун-т ім. О. О.Богомольця. 3-тє вид. Вінниця: Нова книга, 2013. 560 с., іл., табл.
- 4.. Москаленко В.Ф. Принципи побудови оптимальної системи охорони здоров'я: український контекст. Монографія. К.: „Книга плюс", 2008. 320с.
5. Збірник тестових завдань до державних випробувань з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я / за ред. В.Ф. Москаленка, В.Г.Бардова, О.П. Яворовського. Вінниця: Нова Книга, 2012. 200 с.
6. Тестові завдання із соціальної медицини, організації охорони здоров'я та біостатистики. /За ред. проф. Огнєва В.А. Харків: «Майдан», 2005 . - 304 с.
7. Біостатистика : підручник / В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчій, М. В. Голубчиков [та ін.]; ред. В. Ф. Москаленко. К.: Книга плюс, 2009. 184 с.
8. Москаленко В.Ф. Системи здравоохранения: современнѣй контекст. К.: «Книгаплюс», 2012. 320 с.
9. Первинна медико-санітарна допомога/сімейна медицина/ за ред. В.М. Князевича.К., 2010. - 404 с. 6. Гайдаєв Ю.О., Корнацький В.М. Державні цільові програми покращення здоров'я народу. Київ Тернопіль: «Укрмедкнига», 2007. 208 с.